

MEMÒRIA EDUCACIÓ AMBIENTAL 2013-2014

XESVIC

Ajuntament de Vic

XESVIC

La XESVIC és la xarxa d'escoles per a la sostenibilitat de Vic formada per totes les escoles de primària de la ciutat i les concertades de secundària. Aquest curs ha acabat la redacció del projecte ambiental de centre l'escola Santa Caterina que s'ha incorporat també a la XESVIC. Aquesta xarxa local forma part de la XESC i participa activament de la programació en l'àmbit català.

Per pertànyer a la XESVIC cal un acord de Claustre, crear un comitè ambiental i elaborar un pla ambiental de centre. També pertanyen a la xarxa les escoles verdes de Vic.

En el marc de la xarxa es treballen diferents aspectes que es consensuen entre tots els membres a principi de curs. La XESVIC és un espai de participatiu entorn l'educació ambiental a les escoles. Els recursos econòmics necessaris per les diferents accions que es desenvolupen els aporta l'Ajuntament però s'intenta optimitzar recursos, aprofitar sinèrgies i crear un espai de treball compartit, formatiu i d'intercanvi entre les diferents escoles. Al llarg del curs 2013-2014 es va treballar en l'espai del Seminari el projecte *residus dels esmorzar i alimentació saludable* i es van realitzar activitats de trobada entres escoles com la bicicletada del dia del medi ambient o el mercat d'intercanvi, l'assessorament puntual a algunes escoles que ho sol·liciten, el seguiment dels plans ambientals i es va continuar amb la cessió de recursos i les visites.

Aquest curs l'activitat del Mercat d'Intercanvi que es porta a terme amb els alumnes de cicle mitjà, ha rebut un premi europeu a la millor experiència en prevenció de residus.

Així mateix, enguany s'ha fet una prova pilot en dos centre escolars per comprovar la informació que tenen els alumnes sobre la bossa de rebuig. El material utilitzat per a portar a terme aquesta prova l'ha elaborat Viladrau Educació i ha estat finançat a través d'una subvenció de la Diputació de Barcelona.

Objectius

- Coordinar les accions d'educació ambiental amb les accions ambiental de la ciutat
- Fomentar l'intercanvi d'experiències d'educació ambiental
- Crear projectes d'educació ambiental amb la participació dels centres educatius

Metodologia i eines de treball (principals eines, recursos, organització etc...)

- Seminari de formació (espai de formació, participació i intercanvi)
- Recursos educatius (23 recursos educatius i 4 visites a equipaments)

- Projectes i espais comuns per a totes les escoles
  - o Mercat d'intercanvi
  - o Bicicletada i caminada dia mundial del medi ambient
  - o Projectes residus de l'esmorzar i alimentació saludable
- Participació en els projectes de la XESC

Avaluació

☐ Punts forts:

- El seminari és l'aspecte més valorat per tots els membres de la XESVIC.
- També es valora positivament la XESVIC com a espai d'intercanvi d'experiències, debat, formació, propostes i treball conjunt.
- La realització del Seminari en diferents centres escolars.
- La sessió d'avaluació de Seminari feta per Olga Esteve es valora molt positivament.
- Es valora molt positivament el mercat d'intercanvi i les activitats que es van fer entorn a la bicicletada
- Un altre aspecte positiu és el treball entorn un projecte comú i compartit que es porta a terme al llarg de l'any, aquest curs 2013-2014 s'ha treballat amb el projecte residus de l'esmorzar i alimentació saludable.

☐ Punts febles:

- Alguns recursos educatius no estan massa ben valorat o han quedat una mica obsolets.
- Falta implicació dels claustres.
- Manca de temps per a portar a terme algunes accions.
- Manca de temps per revisar i millorar recursos educatius.

☐ Propostes de futur

- Seminari amb la participació oberta a altres mestres interessants en sessions puntuals.
- Projecte comú entorn els residus, estalvi energètic...
- Realització del segon Fòrum de la XESVIC partint del retorn del 1r Fòrum

• Seminari XESVIC

El seminari es un espai formatiu i d'intercanvi que funciona lligat amb el curs escolar, així doncs, Aquest curs 2013-2014 s'ha treballat entorn el projecte *residus de l'esmorzar i alimentació saludable*. Per tal que les sessions fossin participades, útils i pràctiques es va consensuar a principi de curs les sessions que es farien, el format i els temes de cada sessió. Les sessions també estaven obertes a altres mestres que poguessin tenir interès, tot i que no hi estiguessin inscrits. De manera que es poguessin compartir i conèixer altres espais, cada sessió del seminari es va fer en una escola diferent.

Com que la temàtica de l'alimentació saludable enguany també es treballa des de la Regidoria de Salut es van coordinar els continguts que feien referència a aquest àmbit amb la responsable tècnica de la regidoria i la primera sessió es va organitzar conjuntament.

Les sessions que es van realitzar al llarg del curs 2013-2014 són:

Sessió 1- *Dietètica, valors nutricionals*. Què s'ha de menjar el matí abans d'anar a l'escola? Quin tipus d'aliments necessita un infants el matí? Que han d'esmorzar els infants i joves? I moltes altres preguntes i mites que hi ha entorn l'alimentació saludable. La sessió va anar a càrrec de Judit Camps i Berta de Buen vinculades a la facultat de Dietètica i Nutrició de la UVic i es va organitzar conjuntament amb l'àrea de Salut de l'Ajuntament de Vic. La sessió es va fer a l'espai VIT (**annex 1**).

Sessió 2- *Prevenió de residus* centrat en l'esmorzar. Va parlar de la generació de residus a Vic, de les problemàtiques que generen els embolcalls, de les alternatives que hi ha i de l'estalvi que suposo comprar a granel. La sessió va anar a càrrec de Jordi Boadas, tècnic de medi ambient de l'Ajuntament de Vic. La sessió es va fer a l'escola Guillem de Mont-rodon (**annex 2**).

Sessió 3- *Esmorzars Sostenibles + Esmorzars Saludables*, projecte que es porta a terme als centres educatius de Barcelona amb l'objectiu d'analitzar i fer una diagnosi de la realitat sobre els residus que genera l'esmorzar, planificar unes actuacions i comprovar-ne els resultat. Tot això és dissenya i porta a terme conjuntament amb els alumnes de manera que la implicació d'infants i joves és la clau d'èxit del procés. La sessió va anar a càrrec de Clara Solé de l'Agenda 21 Escolar de Barcelona . La sessió es va realitzar al Col·legi Sant Miquel (**annex 4**).

Sessió 4- *L'avaluació de projectes de medi ambient als centres*, sessió formativa adreçada a definir criteris, indicadors i objectius d'avaluació que siguin útils, fàcils i que en poguem obtenir resultats que ens ajudin a prendre decisió. La sessió va anar a càrrec d'Olga Esteve del Grup de Recerca d'Aprenentatge i Ensenyament de Llengües de la UPF. La sessió es va fer al col·legi Pare Coll (**annex 3**).

Sessió 5- *Intercanvi d'experiències entre els centres de la XESVIC* sobre els esmorzars saludables i la prevenció de residus. Cada centre va explicar la seva experiència entorn a una estructura comuna:

- Què fem al centre
- Com ho vàrem iniciar
- Quins resultats teniu
- Que hem modificat
- Heu fet alguna acció de reducció de residus

La sessió va anar a càrrec dels mateixos mestres de les escoles. La sessió es va realitzar a l'escola Sentfores.

Sessió 6- Elaboració d'una unitat didàctica comuna per treballar els esmorzars saludables i la prevenció de residus a les escoles. Es tractava de aprofitar les sessions ja realitzades per elaborar conjuntament un projecte que es pogués utilitzar i adaptar a cadascuna de les escoles de Vic. la sessió va estar dinamitzada per Fabiola Mora tècnica d'educació ambiental Ajuntament de Vic. La sessió es va realitzar a la Sínia (**annex 4**)

La valoració feta pel mateixos participants al seminari és molt bona. En paraules seves, han qualificat el Seminari com espai de formació, aprenentatge, pràctic, útil, ben organitzat, interessant, no repetitiu, aprofitable, dinàmic, respon a les necessitats, participació de bons experts. En propostes de millora qualifiquen que caldria aprofundir en l'avaluació i donar entrada a més gent del claustre en les accions de formació o d'activitats. Les sessions més ben valorades són les que estan centrades en Vic, en l'intercanvi d'experiències, els residus, l'elaboració de projectes compartits i l'avaluació.

•   **Mercat d'intercanvi**

En el marc de la Setmana Europea de Prevenció de Residus, el 21 de novembre es va fer el 4t Mercat d'Intercanvi amb prop de 400 alumnes de 3er o 4rt de primària de les escoles de Vic.

Al llarg de dues setmanes, les escoles que es van inscriure a aquesta edició van treballar a l'aula uns materials lliurats per l'Ajuntament per tal de contextualitzar l'activitat en la reutilització de materials que no utilitzem però que se'ls hi pot donar una segona vida. Així mateix i, conjuntament amb els alumnes de dinamització comunitària de Pla de barris s'ha preparat l'activitat a més s'ha anat a les escoles que ho han demanat a fer el treball previ amb els alumnes de les escoles.

L'activitat s'ha desenvolupat al recinte firal del Sucre on els alumnes de les 9 escoles participants (Salarich, Sant Miquel, Estel, Sta Caterina, Pare Coll, Centre, Sentfores, Guillem de Mont-rodon i Escorial) han intercanviat els objectes que portaven i que ja no utilitzaven per altres que portaven companys seus.

L'activitat ha començat amb una representació teatral a càrrec dels dinamitzadors del Pla de Barris, que han explicat de manera gràfica, amena i divertida com funcionaria el mercat i que han col·laborat en la realització de l'activitat.

L'intercanvi s'ha produït prèvia negociació entre dos nens i s'ha tancat mitjançant una encaixada de mans que ha formalitzat el canvi.

Enguany, i ja que l'activitat es desenvolupa durant la setmana europea de prevenció de residus, s'ha realitzat un pesatge de tots els materials que portaven per intercanviar, per calcular els residus que s'han evitat mitjançant aquesta acció. En total s'ha evitat la generació de 282 kg de possibles residus, allargant la vida dels objectes que han portat.

Entre els materials més habituals hi havia jocs i joguines, llibres i contes, còmics, nines i ninots de pelfa, pilotes,...

Finalment s'ha fet una petita valoració s'han comentat els intercanvis que s'han donat, abans que els alumnes tornessin cap a l'escola carregats de noves joguines sense gastar-ne ni un sol euro.

Aquesta activitat permet la relació entre alumnes de diferents centres i realitats socials, afavoreix la cultura de l'intercanvi i el reciclatge, a part d'iniciar als nois i noies en la negociació i el pacte.

Per aquesta activitat la XESVIC ha rebut el 1r. premi Europeu de Prevenció de Residus en la categoria d'escoles. La cerimònia d'entrega dels guardons es va realitzar a Roma i va comptar amb la presència de la regidora d'Educació Anna Erra i el regidor de medi ambient Josep Rafús en representació de l'Ajuntament de Vic.

- **Dia del Medi Ambient:**

Com cada any, el dia 5 de juny es celebra el dia Mundial del Medi Ambient que, al llarg dels 16 últims anys i, en el marc de les activitats de medi ambient a les escoles s'ha fet la tradicional bicicletada o caminada fins al riu Gurri. L'activitat va comptar amb la participació de 266 alumnes de 5è i 6è de primària de les escoles Guillem de Mont-rodon, Dr Joaquim Salarich, Pare Coll, Sínia, Andersen, Estel i Sentfores.

Els nens i nenes van sortir de la seva escola a peu o amb bicicletada, acompanyats per la Guàrdia Urbana i al costat del riu es van fer diferents tallers entorn als ocells i als peixos. Els tallers d'ocells van anar a càrrec del Grup d'Anellament de Calldetenes i el taller de peixos el van realitzar monitor del centre d'Estudis del Rius Mediterranis. Finalment, el regidor de medi ambient els va fer obsequi, per a cadascuna de les escoles participant, d'una maleta amb dos jocs relacionats amb el medi i amb residus. La valoració que en van fer mestres i alumnes de la jornada va ser molt positiva .

- **Recursos educatius:**

La regidoria disposa de 36 recursos educatius relacionats amb diferents temàtiques ambientals que posa a disposició de les escoles a través del blog de programa d'activitats educatives de medi ambient. Els recursos educatius han estat elaborats concretament per l'Ajuntament de Vic i fan referència a diferents temàtiques: Aigua, canvi climàtic, energia, medi natural, mobilitat, residus, soroll, aire, sostenibilitat, biodiversitat, rius, a més de sortides al medi. Totes les activitats van dirigides a diferents cicles de primària i secundària. Per complementar alguna

de les temàtiques o cicles també s'hi ha inclòs activitats de la guia Hàbitat, que també està penjada al blog del programa.

Totes les activitats disposen d'un manual d'ús de manera que qualsevol mestre pot trobar el document on li explica pas a pas el desenvolupament de l'activitat.

Algunes de les activitats disposen de recursos didàctics que complementen l'activitat, aquests recursos es posen a disposició de l'escoles que, amb reserva prèvia a principi de curs, el poden passar a recollir per la seu de medi ambient. Un cop s'ha utilitzat el recurs cal fer-ne una valoració i enviar-la al programa d'activitats educatives de medi ambient.

Per altra banda, també s'ofereixen sortides guiades relacionades amb:

- Deixalleria – residus
- Horts urbans – medi
- Can Pau Raba – energia
- Pavelló municipal - energia

La valoració general que es fa dels recursos és que la majoria es poden utilitzar sense tenir material complementaris, ja que els materials, havien estat pensat perquè un educador fer l'activitat a l'aula. Tot i així, tampoc podem saber quin recursos s'han utilitzat sense materials complementaris ja que tots els mestres poden accedir al bloc de les activitats educatives de medi ambient per accedir als manuals d'ús de les activitats.

Els recursos utilitzats al llarg del curs que tenen materials complementaris i que se'n ha extret una valoració final són:

RECURS	ESCOLES QUE L'HAN UTILITZAT
La motxilla del riu	3
OH H2O	4
El Mèder i la fàbrica de l'aigua	2
So i soroll	1
Coneixes l'aigua	4
El soroll que ens envolta	1
Papirus Faber	5
Aprèn del sol	3
Fem colònia	1
El bosc un amic	2
Un canvi perquè toca	2
Visites a can Pau Raba	4
Visites a la deixalleria	11
Visites al pavelló municipal	2
El Puig dels Jueus	3
Natura Urbana	1

RESUM DELS RECURSOS SOL·LICITATS PER ESCOLES

Activitat	La Sínia	Sentfores	Centre	Salarich	Àndersen	IES VIC	Sant Miquel	Eina	Guillem	Pare Coll
La motxilla del riu	X	X							X	
OH H2O			X	X	X		X			
El mèder i la fàbrica de l'aigua		X			X					
So i soroll		X								
Coneixes l'aigua	X		X				X		X	
El soroll que ens envolta	X									
Papirus Faber	X	X	X		X		X			
Aprèn del sol	X			X			X			
Fem colònia					X					
El bosc un amic					X				X	
Un canvi perquè toca		X								X
Can Pau Raba	XX	X				X				
Deixalleria	XX	X		X	XXX	X		X		XX
Pavelló	XX									
Puig dels Jueus	X				X					X
Natura Urbana	X									

- **Seguiment i renovació de projectes**

Aquest curs s'ha fet seguiment dels projectes de Sagrat Cor, Andersen i Guillem de Montrodon a través de visites a la mateixa escola.

Per altra banda, l'Escorial renova com a escola verda així com també la Sínia.

Destacar que l'Escorial i Pare Coll es van presentar a la convocatòria de premis de les escoles verdes, essent l'Escorial el centre guanyador.